

Frederik 2.s krønike

Bogen

Peder Hanssøn Resen: *Kong Frederichs den Andens Krønike*. København 1680. 469 sider.

Frederik 2.s krønike er et af hovedværkerne til Danmarks politiske historie i 2. halvdel af det 16. århundrede. Slår man op i enhver nogenlunde detaljeret danmarkshistorie om denne tid, ses altid Resens værk i litteraturlisten.

Ordet "krønike" betyder iflg. ordbogen en **fremstilling af begivenheder i kronologisk rækkefølge**. Det afspejler meget godt, hvad også dette værk drejer sig om. Hovedvægten er lagt på de to krige i Frederik 2.s tid: Erobringen af **Ditmarsken** i 1559 og **Den Nordiske Syvårskrig** 1563-1570. Kedelig kan man på ingen måde kalde bogen. Dels er den rent sprogligt rimeligt tilgængelig, også for en nutids dansker. Dels er den forsynet med en række **bilag**, der beretter om de mest forskelligartede tildragelser, bl.a. om hals-hugningen af en vis **magister Nielsen** på slotspladsen i København i det Herrens år 1586! Værket udmærker sig også ved en lang række **kobberstik**, 31 i alt, om begivenheder og personer med tilknytning til Frederik 2.s regeringstid.

Byen **Haderslev** figurerer ofte i bogen. Dels blev Frederik født på Haderslevhus Slot i 1534. Dels residerede han ofte i byen, både i hertug Hans den Ældres regeringstid frem til 1580 og herefter, da hertug Hans' besiddelser kom til at indgå i den danske konges andele af hertugdømmet Slesvig.

Også **Haderslev Latinskole** (=vore dages HaKa) havde kongens bevågenhed, idet han 1582 oprettede et såkaldt kommunitet for skolens disciple.

Forfatteren

Bogens forfatter, **Peder Hansen Resen** (1625-1688), er **et af de største navne i dansk videnskabs historie**.

Som så mange andre af sin art, startede han ud med en grundig latinsk uddannelse, der satte ham i stand til at dyrke snart sagt alle fag – på internationalt, videnskabeligt niveau. Det fik han brug for under sin seks år lange "dannelsesrejse" ned gennem Europas i årene 1647-1653. Her studerede han ved nogle af **Europas førende lærdomscentre**, bl.a. universiteterne i Leiden i Nederlandene samt Venedig og Padova i Italien.

Da **Resen** kom hjem, blev han en af de første, der underviste i jura på et dansk universitet – dansk og romersk ret. Kongen gjorde flittigt brug af hans rige evner, bl.a. til nogle af forarbejderne til den berømte nationale lov, **Christian 5.s Danske Lov fra 1685** (som Haderslev Katedralskole også råder over et eksemplar af).

Det kan ikke undre, at han også var en myreflittig bogsamler, samt at han oversatte og udgav i stribevis af **skrifter til den ældste nordiske litteratur og historie**. Hans hovedværk, det 39 foliebind store *Atlas Danicus*, gik desværre op i luer under Københavns store bybrand i 1728.

Baggrunden

Anden halvdel af 1500-tallet beskrives ofte som en af de "bedste" og mest "farverige" perioder i Danmarkshistorien. Den lutherske **reformation** var gennemført i 1536 efter en af de værste borgerkrige, Danmark nogensinde har oplevet: **Grevens Fejde** (1533-36). Ude i verden herskede en international højkonjunktur. Det var gode tider, navnlig for adelen, den jordejende overklasse, der også havde betydelig politisk magt via Rigsrådet, der regerede i samarbejde med kongen. Det var "**adelsvældens**" storhedstid.

I **Frederik 2.s** regeringstid fra 1559 til 1588 oplevede riget uafbrudt vækst på de overordnede linjer. Godt nok udkæmpedes den blodige, langstrakte Nordiske Syvårskrig (1563-1570), den første af de krige mellem Danmark og Sverige, der kom til at ride landet som en mare helt frem til 1720. Det betød bl.a. tårnhøje skatter. Men når bortses herfra **nød Danmark international anseelse** som sjældent før eller siden, hvilket på det symbolske plan f.eks. afspejler sig i opførelsen af slottet **Kronborg** ved Helsingør. Her var **Øresundstolden** en ren guldgrube for kongen.

Kongen selv var en **fuldblods renæssance fyrste**, der gik op i krig og kærlighed, kunst og videnskab, jagt, god mad og vin i rigelige mængder. Det rige, han overdrog til sin berømte søn, kong **Christian 4.** i 1588, var faktisk i en langt bedre forfatning end det Danmark, Christian 4. efterlod sig, da han døde 60 år senere, i 1648.